

6 polskich słów
klasa 3e

Lista słów

- 1) Lis (Błażej Wójcik)
- 2) Klakier (Zuzanna Rubaszewska, Kinga Ferenc)
- 3) Ciżemka (Alicja Czajkowska)
- 4) Blichtr (Aleksandra Rykowska, Marta Kaczmarek)
- 5) Gżegżółka (Justyna Mituta)
- 6) Szkapą (Alex Hasiński, Kacper Sobieralski)

Lis

Lis – zwierzątko

- ssak drapieżny
- jego puszyste i barwne futro wykorzystywane jest w przemyśle futrzarskim

Występowanie Lisów w Polsce

- Według strony polskie-nazwiska.pl obecnie Polskę zamieszkuje ok. 28 250 Polaków o tym nazwisku
- W Poznaniu można spotkać 370 mieszkańców o nazwisku Lis
- Poznań zajmuje 6. miejsce w rankingu występowania Lisów w Polsce
- Najwięcej przedstawicieli tego nazwiska zamieszkuje Warszawę

Lisy w językach obcych

- Co ciekawe, w językach słowiańskich słowo lis brzmi bardzo podobnie:
 - chorwacki - lisica
 - czeski - liška
 - rosyjski - лисица /lisitsa/
 - słowacki - líška
 - ukraiński - лисиця /lysytsya/

Znane Lisy

Prof. Zofia Wiesiołowska-Lis

- Nauczyciel języka francuskiego II LO w Poznaniu,
- autorka publikacji przygotowujących do egzaminu maturalnego „Zdam maturę!”
- nagrodzona w 2014 r. przez rząd francuski insygnium Kawalera orderu Palm Akademickich, który wręczył Ambasador Francji Pierre Buhler

Znane Lisy

Tomasz Lis

- dziennikarz, redaktor naczelny tygodnika „Newsweek-Polska”
- uczestnik słynnego „Śniadania w Dwójce”
- nagrodzony w 2014 r. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski *za wybitne osiągnięcia w działalności na rzecz wolności słowa w Polsce, za wkład w rozwój wolnych mediów i niezależnego dziennikarstwa*

Lis w literaturze

Motyw lisa występuje także w literaturze, jednak nie zawsze jego symbolika jest jednoznaczna. W powieści historycznej Adama Mickiewicza „Konrad Wallenrod” tytułowy bohater działa metodą lisa - kieruje się podstępem, sprytem, intrygą, chce zdobyć zaufanie przeciwnika, a następnie go zniszczyć. Symboliczne znaczenie lisa, z utworu Mickiewicza kontrastuje z powiastką filozoficzną Antoine’a de Saint-Exupéry’ego „Mały Książę”, w której Lis staje się moralnym nauczycielem głównego bohatera, którego uświadamia, że Róża, którą opuścił jest jedną z wielu innych, ale to tę właśnie Różę oswoił, poświęcał jej swój czas. Zatem motyw Lisa w utworze Exupéry’ego jest pozytywny.

Klakier

Skąd znamy to słowo?

Zapewne każdy kojarzy słowo “klakier” z animowanym serialem “Smerfy”. Jest to postać fikcyjna, za którą kryje się rudy kot czarownika Gargamela. Przedstawiona jako postać niezdarna i potrafiąca popsuć tym plany swojego pana. Krytycznym okiem na jego poczynania i próbuje wybić mu z głowy niebezpieczne pomysły. Twórcą tej postaci jest Peyo.

Znaczenie

- człowiek wynajęty przez organizatorów jakiegoś przedsięwzięcia artystycznego do oklaskiwania za umówioną zapłatą czyjegoś występu, aktora, itp.
- oklaskiwacz

Synonimy i wyrazy pokrewne

Synonimy:

- pochlebca
- lizus
- służalec
- sługus

Wyrazy pokrewne:

- klaka
- klakierski
- klakierować

Etymologia

- słowo ‘**klakier**’ wywodzi się od francuskiego słowa *claquer*,
- oznacza ono klaskać, klasnąć, trzaskać,

Nagroda Złotego Klakiera

- nagroda przyznawana przez Radio Gdańsk na Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni dla najdłużej oklaskiwanego filmu,
- laureatami tej nagrody były m.in. “Skazany na bluesa” czy “Kiler”,
- w tym roku, podczas 43 edycji festiwalu, zrezygnowano z wręczenia tej nagrody, jeśli jednak zdecydowano by się ją przyznać zwyciężyłby obraz “Kler” Wojciecha Smarzowskiego, który po projekcji na festiwalu oklaskiwano 7 minut i 57 sekund,

Cizma (cizemka)

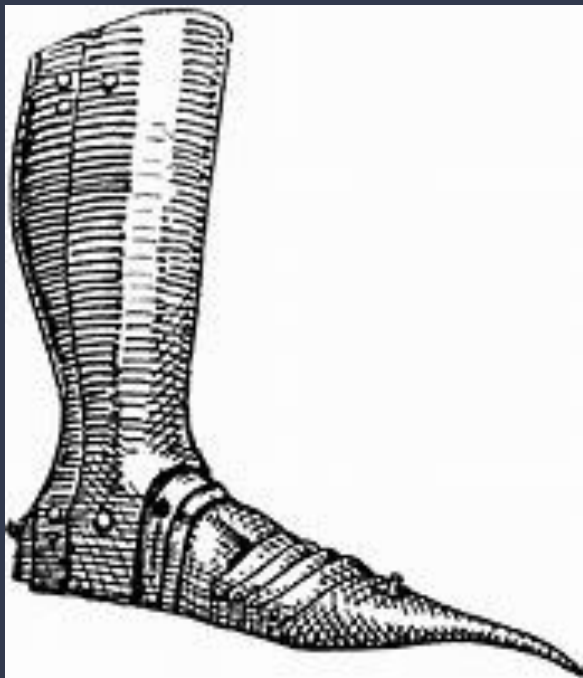
Ciżemka

- Wg słownika PWN: „but z miękkiej skóry, o wydłużonym i lekko podniesionym czubie, noszony powszechnie w XII-XVw.
- W Europie były znane pod nazwą poulaines lub cracoves, nazwy te prawdopodobnie pochodzą od Polski i Krakowa

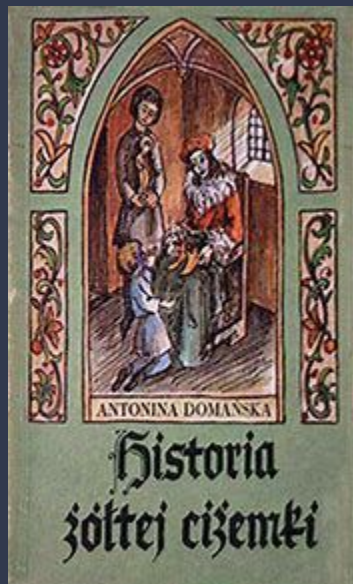

- Ciżemki były kojarzone z dekadencją i rozwiązłością, dlatego Kościół regulował, kto może je nosić
- Niemal całkowicie znikły po roku 1500

- W XVIw. modne ciężemki były nawet o 60cm dłuższe niż stopa
- Nie były zbyt popularne w Europie północnej, m.in. w Holandii i Szwecji
- W Polsce na przełomie XVI i XVIIw. stały się jednym z elementów ubioru narodowego pod nazwą „boczkorki”

Ciżemka w kulturze

- “Historia żółtej ciżemki” - powieść historyczna dla dzieci i młodzieży autorstwa Antoniny Domańskiej, wydana w 1913r.
- Główny bohater powieści otrzymuje żółte ciżemki od córki króla Kazimierza Jagiellończyka
- Powieść ta została sfilmowana w 1961r.

Blichtr

Słowo to nie brzmi, jak “typowe” polskie słowo. Pochodzi ono z języka czeskiego i niemieckiego.

etymologia:

czes. bliktr, niem. Blick, reg. (*austr.*)

Blicktrick (sztuczka kuglarska)

Znaczenie słowa blichtr

Blichtr - przepych,
bogactwo, pozorna
światność, zewnętrzny
polor, tani efekt

ŻEBY LEPIEJ ZOBRAZOWAĆ TO SŁOWO,
POSTANOWIŁYŚMY PRZEDSTAWIĆ JE
WIZUALNIE:

Gzegzółka

Jest to po prostu ludowa nazwa kukułki zwyczajnej, zwanej także zazulą.

Gzegzółka słynie ze zwyczaju podrzucania swych jaj do gniazd drobnych ptaków wróblowych. Każda samica znosi jedno jajo do gniazda tego gatunku, którego jaja są podobne do jej własnych. Pisklę po wykluciu usuwa inne jaja lub pisklęta i jest karmione przez przybranych rodziców.

- Pierwotnie nie była to żadna gzegzółka, tylko zezulka, zazulka, zezulka, zuzulka, żezulka, a następnie żegzółka, żegzulka (jako zdrobnienie od zezula)
- Nasi przodkowie dodali na początku głoskę „g”, a potem, może dla urozmaicenia zapisu, postanowiono również zastosować „ó”, zamiast „u”.
- Gzegzółka jest dziś więc pisana nieetymologicznie, gdyż powinien obowiązywać zapis gzegzółka albo żezulka, tak jak funkcjonuje to w języku czeskim (*žežulka*).

Słowo „gżegżółka” jest nieodłącznym elementem niemal każdego szkolnego dyktanda!

Dżdżystym rankiem gżegżółki i piegże,
zamiast wziąć się za dżdżownice, nażarły
się na czczo miąższu rzezuchy i rzędem
rzygały do rozżarzonej brytfanny

Język polski jest piękny!

Konstanty Ildefons
GAŁCZYŃSKI

Teatrzyk
ZIELONA
GĘŚ
przedstawia

Nasza Księgarnia

Jednym z głównych bohaterów miniatur dramatycznych Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego *Teatrzyk Zielona Gęś* był Alojzy Gzegzółka.

Szkapa

**Najpiękniejsze
polskie słowo**

przycmiewa resztę w tej prezentacji

Znaczenie i odmiana słowa

przypadek	liczba pojedyncza	liczba mnoga
mianownik	szkapa	szkapy
dopełniacz	szkapy	szkap
celownik	szkapie	szkapom
biernik	szkapę	szkapy
narzędnik	szkapą	szkapami
miejsownik	szkapie	szkapach
wołacz	szkapo	szkapy

- znaczenia:
rzeczownik, rodzaj żeński
- żart. lub pogard.*
lichy, chudy koń

Przykłady, synonimy i wyrazy pokrewne

a) Przykłady:

- *Nasza szkapa zdechnie pewnie przed wieczorem.*
- *Pieklif się o te dwie chorowite szkapy, które gospodyni kazała zaprowadzić do rzeźnika.*

b) synonimy:

- chabeta, rosynant, muc, mucyk; gw. chudoba, marcha; st. pol. Myrcha

c) Wyrazy pokrewne:

- rzecz. szkapię *zdrobn.* szkapka , szkapina
- *zgrub.* szkapisko , szkapsko czas. szkapieć *przym* szkapi